

relevant social relations and is obligatory for subjects (Article 1 of the draft law "On Legal Acts" №7409) [6]. The only act that contains certain language requirements for the legal act is the Law of Ukraine "On the Principles of State Language Policy" of 03.07.2012, which was widely discussed by the media and the public (Article 10) [7].

Taking into account the above mentioned, we note that there is an acute problem of unregulated language requirements in Ukraine at the legislative level, as well as the need for the law that clearly sets language requirements and requirements for the legal act. Based on these circumstances, we consider the importance of further scientific development of this problem and a broad discussion in the scientific circles on this issue.

Bibliographic references:

1. Hutton Ch. Language, Meaning and the Law / Christopher Hutton. – Edinburgh University Press, 2009. – P.4
2. Vythenshtein L. Lektsyy i besidy pro estetyku, psykhologiiu i relihiiu / L. Vythenshtein; per. s anhl. V. P. Rudnieva. – M.: Dim intelektualnoi knyhy, 1999. – С.12
3. Kerimov D. A. Zakonodavcha tekhnika: naukovo-metodychnyi i navchalnyi posibnyk / D. A. Kerimov. — M.: NORMA-INFRA-M, 1998. — С.64
4. Liubchenko M. I. Yurydychna terminolohiia: poniattia, osoblyvosti, vydy: monohrafiia / M. I. Liubchenko. – Kh.: TOV «VYD-VO PRAVA LUDYNY», 2015. – С.12
5. Rakhimov R. A. Problemysemiotychnohoanaliza derzhavnoivladyimovyzakonu / R. A. Rakhimov, N. I. Khabibulina // Problemyyurydychnoitekhniki: zbirnykstattei; pidred. V. M. Baranova. – Nyzhnii Novhorod, 2000. – S. 294.
6. Zakonoproekt «Pro normatyvno-pravovi akty» №7409.
7. Zakon Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi movnoi polityky» vid 03.07.2012.

Дегтяр В. А.
здобувач вищої освіти II курсу
Науковий керівник – Подворчан А. З.
старший викладач
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

УКРАЇНСЬКІ МОВНІ ТРАДИЦІЇ В ТОПОНІМІЦІ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ

Кожна країна, як і кожна людина, має свою біографію. Сьогодні, коли йде мова про повернення історичної пам'яті аби у нашому житті пріоритетами стали морально-етичні засади життя, топоніміка постає однією з найважливіших сторінок історії.

Вважаю, що історична пам'ять є складовою історичної свідомості: це тонка матерія, і вона закріплюється в передачі культури етносу не тільки через релігію, міфи, легенди й писемність, але й через родову географічну топоніміку, яку знищити нелегко. Не менш актуальним значущим видається і формування підвалин для подальшого формування світогляду молодого

покоління і їхньої само ідентифікації в межах відновлення історичної справедливості та пам'яті. Крім того, в назвах населених пунктів можна знайти відображення ідеології держави, на території якої вони розташовані [4, с. 30].

Топоніміка - наука, якою одночасно займаються історія, географія і лінгвістика. Досліджувати географічні назви та їх природу необхідно, перш за все, через мовні закони, історію, географічні та історичні фактори, немало важливою є господарська діяльність людей, що не одне століття проживали на обраній території. Їх народні звичаї та традиції, культура, назви племен, народів, видатних постатей, адже народи приходили, жили, витіснялися іншими, а так і відбувалося змішання їх мов, поява нових, від чого ми бачимо різноманіття у географічних назвах. Особливий вплив на формування топонімії України здійснили російська, білоруська та польська мови, але ці вкраплення зробили незначний внесок у загальну картину слов'янсько-української топонімії. Відтак українська мова через географічну галузь «виявила особисті специфічні, притаманні українській нації, риси», вважаю за необхідне дослідити мовні особливості топонімії Дніпропетровщини, що має певні відмінні риси від топонімії інших регіонів України [1, с. 23-27].

Проблематикою окремих питань топонімії займається окреме коло вчених від істориків до мовознавців. До сучасного етапу наукового розвитку питанням дослідження топоніміки України займалися з огляду на територіальний поділ, але ж найчастіше виокремлюючи адміністративні одиниці – області.

Так, зокрема, дослідженню топонімії Дніпропетровської та Полтавської областей присвятив свої праці К. К. Цілуйко, який заклав підґрунтя до розгляду питань сутності географічних назв. За словами К. К. Цілуйка його природно-географічного середовища [7, с. 13]. Варт зазначити, що ряд вчених: А. С. Білецький, О. С. Стрижак, А. П. Непокупний, А. П. Корепанова, В. М. Железняк, З. Т. Франко та ін.) займалися розглядом цього феномену мовознавства. Одна з найфундаментальніших праць у цій галузі стає «Топонімічний словник України» автором якого є М. Т. Янко, що включає загальноновживані топоніми та їх тлумачення [2, с. 27].

Визначимося з тлумаченням та суттю назви міста Дніпро. Власне, однією з найбільш суперечливих сторінок цього міста є історичні назви головних поселень на його території й історія їх перейменувань.

Дніпро (до 1926 р. - Катеринослав) - місто, обласний центр Дніпропетровської області, яке розташоване на р. Дніпро. Так, 1776 р. місто отримало назву Катеринослав, на честь Катерини II, що було засновано за наказом Г. О. Потьомкіна близько ср. XVII ст. на місці, де річка Кільчень впадала в Самару, на місці с. Половиці. Значних змін цей тономін зазнав з часів Жовтневої революції, коли у 1926 році отримав нову назву – Дніпропетровськ, де - перша частина складного топоніма від Дніпро, на якому розташоване місто; друга дана на честь Г. І. Петровського - революціонера, діяча СРСР, колишнього робітника одного із заводів Катеринослава. Історія не стоїть місті: процес декомунізації, який триває 4

рік, здійснив свій вплив і на наше місто. День вишиванки – 19 травня 2016 року приніс нову географічну назву місту: Дніпро, яке воно носить і по сьогодні [5, с. 117-118].

Поговоримо про найвідоміше у світі селище та походження його назви у лінгвістичному напрямку. *Петриківка* - смт. Царичанського району Дніпропетровської області. Має вдале розташування неподалік від впадіння ріки Чаплинки в Орель (басейн р. Дніпро). Це поселення бере свій початок від 1772 року на місці, де розміщався зимівник запорозького козака Петрика, куди були змушені переїхати жителі сусідньої Курилівки, яку біло зруйновано повинню, ці факти у своїх працях декларує Д. І. Багалій. Утворення цього топоніма має наступні українські традиції: присвійний суфікс -івка(а), що додали до основи *Петрик* – давньоукраїнський центрнародного мистецтва: розпис стін домівок, жителів цього містечка [5, с. 270].

Бачимо, що історія як давньоруська, так і староукраїнська стають для нас моделлю успадкування, забезпечують безперервність і незмінність традицій від давнини до сучасності [3, с. 46].

Сьогодні для роботи з географічними назвами буде доречним вивчення та дослідження особливостей топонімів у чужому мовному середовищі, їх функціонування в усній, писемній мові.

Отже, відроджувати країну, оновлювати її й жити в ній – справа не одного дня. Щастя і процвітання рідної землі залежать від кожного з нас. При цьому, слід розуміти, що топонімічні назви виступають маркером того, що насправді важливо для мешканців села, міста чи цілої країни. Тому можна зробити висновок, що географічні назви – цінне джерело, іноді навіть єдине, історичного вивчення народів, мови та культури.

Бібліографічні посилання:

1. Літературно-художня ономастика як предмет дослідження у вищій школі / Олеся Сколоздра // Вісник Львівського університету. Серія філол. - 2010. - Вип. 50. - С. 355 - 360.
2. Основні етапи розвитку топонімії як науки // Наукові записки Тернопільського НПУ імені В.Гнатюка. Серія: Географія. № 2 (2006).
3. Сліпушко О. М. Тлумачний словник чужомовних слів в українській мові: Правопис. Граматика: 10 000 слів: для студ. вищих та серед. навч. закладів / О. М. Сліпушко. – К.: Криниця, 1999. – 507 с.
4. Стрижак О. С. Назви розповідають / Стрижак О. С. - К.: Знання, 1967. - 319 с.
5. Топонімічний словник України: Словник-довідник — К.: Знання, 1998. — 432 с. — Бібліогр.: с. 429.
6. Топонімія Дніпропетровщини : [науково-популярне видання] / упоряд. М. С. Богомаз, В. С. Мороз. – Дніпропетровськ : ВАТ "Дніпрокнига", 2006. – 447 с. – (Пізнавай і шануй свій край).
7. Цілуйко К. К. Топонімія Покровського району Дніпропетровської області / К. К. Цілуйко // Мовознавство. Наукові записки: т. ХІУ. - К.: Вид-во АН УРСР, 1957.